

Vogels kijken op de Hongaarse poesta

Eén van de vele karakteristieke zandwegen die men nog veel tegenkomt in het gebied. Het landschap wordt ontsierd door hoogspanningsleidingen, maar daar hangen wel kasten aan waar Scharrelaars gebruik van maken. Foto: O.W. Zijlstra.

Otte Zijlstra

Inleiding

Dat een land met tien miljoen inwoners en bijna driemaal de oppervlakte van Nederland ook veel vogels moet opleveren is geen garantie. In het geval van Hongarije is dat wel zo. Dat is onder andere te danken aan de unieke ligging in Midden-Europa. Hongarije bestaat grotendeels uit een laagvlakte die omsloten wordt door de Karpaten in het noorden en oosten, de uitlopers van de Alpen in het westen en de Dinarische Alpen in het zuiden. De grote vlakte kan men beschouwen als een vooruitgeschoven post van de Aziatische vlakte, met tevens invloeden van het Mediterrane en Atlantische gebied. Botanisten die dit gebied bezoeken, zullen dit direct aan de flora kunnen zien. Vaak wordt verondersteld dat het gebied overwegend droog is, maar dat is een vooroordeel. De Donau en haar belangrijkste zijrivier de Tisza meanderen op een natuurlijke manier door het landschap, op sommige plaatsen omgeven door omvangrijke oobossen. Midden op de poesta vinden we lagere delen waar we veel waterwild aan kunnen treffen. In gezelschap van Jelle de Jong heb ik dit gebied in het voorjaar van 2007 bezocht.

Uitvalsbasis

Onze uitvalsbasis was de natuurcamping 'Farm Lator' die tegen de rand van het Bükkgebergte ligt. Dit middelhoge gebergte is een zuidelijke uitloper van de Karpaten. Eerst hebben we de omgeving van Lator verkend en de omringende (eik/beuk)loofbossen. Diverse soorten

spechten vielen ons ten deel, al hadden we de indruk dat de spechtenactiviteit eind april al weer flink aan het afnemen was. Acht soorten spechten kunnen we hier tegenkomen. In deze hellingbossen zijn ook Fluiters, Bergfluiters en Withalsvliegenvangers te vinden. Op aangeven van campingbeheerder Rob de Jong

In het gebied kunnen acht soorten spechten worden waargenomen. Foto: O.W. Zijlstra.

vonden we een nest van de Keizerarend. Eén keer smaakten we het genoeg dat er eentje over de camping kwam vliegen. Op de camping broeden soms ook de Middelste Bonte Specht en de Draaihals. De laatste soort hebben we veel gehoord en gezien. Ook zagen wij vaak Appelvinken op de camping. 's Nachts hoorden we Nachtegaal en Bosuil roepen en in het ochtendconcert zongen, behalve de gewone zangers, de Wielewaal en de Hop. Als je door al deze geluiden zo omstreeks vijf uur in de ochtend wordt gewekt dan is dat een voorrecht en dan wil je er snel uit.

De volgende dagen hebben we diverse keren de Kleine Hortobágy bezocht. Je moet hier echt rustig doorheen lopen en goed rondkijken, want ogenschijnlijk lijkt de vlakte verlaten. De Hongaarse vlakte vormt in het voorjaar echter een belangrijke schakel tussen de broedgebieden in het noorden en de wintergebieden in het zuiden.

Over het Europese vasteland lopen drie belangrijke trekroutes en het Pannonische Bekken vormt hierbij de middelste baan. Grofweg loopt deze vanaf Finland naar Polen en de Karpaten, dwars over Hon-

Karakteristieke boerderijen op de poesta. Foto: O.W. Zijlstra.

garije om dan langs de Adriatische kust verder te gaan over Sicilië en naar Tunesië. Dit verklaart voor een deel de vogelrijkdom in de trektijd, maar ook de diversiteit aan biotopen. In de natte gebieden vinden we veel reigerachtigen die zich prima in leven kunnen houden met de vele amfibieën, waaronder de Boomkikker. Bovendien volgen veel roofvogels de Tisza op weg naar de Karpaten. De poesta wordt doorkruist door hoogspanningsmasten waaraan kasten hangen. Daar kunnen Scharrelaars in broeden. Diverse keren hebben we ze daar in de buurt gezien. Bij gebrek aan natuurlijke boomholten (bijvoorbeeld van de Groene Specht) maken ze dankbaar gebruik van kasten. Tussen Tiszafüred en het dorp Hortobágy ligt een weg (nummer 33) waaraan diverse grote en kleine natte gebieden liggen. Bij de grotere wateren vinden we diverse soorten sterns, bij de kleinere moerassige plaatsen onder andere Zomertaling, Slobeend, Witooggeend, Purperreiger en diverse steltlopers. Op de velden tussen de natte gebieden kunnen we drie soorten kiekendieven tegenkomen. Roodpootvalken maken zelf geen

nest en zijn soms in felle gevechten verwickeld met de Roeken die al een nest hebben. Aan de weg 33 ligt een parkeerterrein. Van daaraf is het een klein stukje lopen naar een kolonie Roodpootvalken. Hier bevindt zich ook een wandje dat geschikt is voor Bijeneters. Wij waren iets te vroeg voor deze soort, maar het wandje met de gaten zag er veelbelovend uit.

De Kleine Hortobágy hebben we diverse keren doorkruist via de 'dirt road'. Hier kom je in de trektijd Paapjes tegen, maar ook zingende exemplaren van de Roodborsttapuit en Grauwe Gors. In de rietkanten zie je Grote Karekiet en vele andere rietzangers. In de uitgebreidere rietvelden vinden we Buidelmees en Baardman. Bij de visvijvers van Halastó vonden we in twintig minuten vijf hangende nestjes van de Buidelmees. Dit gebied vormt min of meer het centrum van het nationale park en is een hoogtepunt dat zeker moet worden bezocht. Het omvat een aantal visvijvers met vogelkijkhutten en is 2073 ha groot. Je komt hier opvallend weinig Blauwborsten tegen. De Griel is ook uiterst zeldzaam en de Duinpieper,

Krakeenden.

Foto: O.W. Zijlstra.

In de trektijd zijn zingende Grauwe Gorzen te horen.

Foto: O.W. Zijlstra.

In de natte gebieden vinden we veel reigerachtigen die zich prima in leven kunnen houden met de vele amfibieën.

Foto: O.W. Zijlstra.

De Grauwe Kiekendief is één van de drie soorten kiekendieven in dit gebied.

Foto: O.W. Zijlstra.

Kortteenleeuwerik en Vorkstaartplevier hebben het Nationaal Park Hortobágy verlaten. Niet omdat ze daaruit verdreven zijn, maar omdat ze de geploegde akkers buiten het park aantrekkelijker vinden. Hier ziet men ook weer diverse reiger-soorten en achterin, vanuit de achterste hut, Geoorde Futen. 's Avonds is er ook een goede kans op een ontmoeting met een Kwak. Ze gaan dan al vast wat hoger in de boom zitten klaar voor hun nachtelijke, ogenschijnlijk heimelijke foerageertocht. Ze doen hun naam van Nachtreiger dan alle eer aan. Boven de visvijvers vlogen op een gegeven ogenblik drie Zeearenden,

daarvan broeden er een tiental in dit gebied. De Lepelaar en de Dwergaalscholver zijn betrekkelijke nieuwkomers. Ze begonnen hier met broeden in 1940, vijftig jaar nadat de visvijvers in gebruik waren genomen. Het aanleggen van deze vijvers heeft een enorm positief effect gehad op de moerasbewonende soorten. In 2005 broedden er 520 paar Lepelaars en deze kolonie is daarmee de grootste in Hongarije. Zij is ook de derde in grootte in Europa na die in Nederland en Spanje.

De Zwarte Ibis is een schaarse soort. Een opvallende soort is de Zwartkoprietzanger en op natte open zeggenmoerassen kunnen we de zeldzame Waterrietzanger nog aantreffen. De Roze Spreeuw kent een invasieachtig voorkomen. Soms komen ze met de sprinkhanen de Karpaten over en bezoeken dan massaal het oosten van Hongarije. De Grote Trap broedt hier in de meer afgesloten delen van de Hortobágy, die alleen onder begeleiding toegankelijk zijn. We hebben er eentje zien vliegen. Mooi was de waarneming van een Schreeuwarend op maar enkele tientallen meters van de auto. Ook de Sakervalk komt hier voor. De beste kans op goede waarnemingen maakt men door het

Vogels kijken op de Hongaarse poesta

Roodpootvalken maken zelf geen nest. Zij maken gebruik van bestaande nesten of van nestkasten. Foto: O.W. Zijlstra.

afzoeken van de hoogspanningsmasten. Het zal duidelijk zijn dat dit gebied in de top tien van beste vogelgebieden in Europa thuishoort. Wij hebben genoten van de diversiteit en rust waarmee men hier kan vogelen en fotograferen. Ook voor de liefhebbers van planten en vlinders is het een waar genoegen hier een

aantal weken te vertoeven. Voor meer informatie kunt u terecht bij: <http://www.farmlator.hu>. Voor een uitgebreider verslag en informatie over lezingen zie: <http://www.natuurinfo.tk>.

■ O.W. Zijlstra, Kostverlorenstraat 38 1733VH Nieuwe Niedorp, 0226 411749.

In hellingbossen is onder andere de Withalsvliegenvanger te vinden.

Foto: O.W. Zijlstra.